

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1930

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Γ.Δ της Κ.ρ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

τήση ὁ Γενικός Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας κ. Σίμος Μενάρδος, δίνοντας κι' αὐτὸς μιὰ συνέντευξη στὴν κ. Εὐρήνη Ἀθηναία γιὰ τὴν ἐφημερίδα «Ἐστία». Τὴν περιμένουμε. Αὐτὴ θὰ κανονίσῃ τὴ στάση μας περαιτέρω. Γιατί αὐτὴ θὰ μᾶς δείξῃ—ἐλπίζομε,—ἂν ἡ σημασία τοῦ βραβείου μας ἦταν αὐτὴ ποῦ, ἀπληρώνοντας τὴν ξαφνιασμένη κι' ἀγανακτισμένη Κοινὴ Γνώμη, κατήγγειλε ὁ κ. Ροδάς, ἢ ἂν ἐξηγητῆται μόνο ἀπὸ ἀπλὴ κι' ἀδολφὴ ἀκαδημαϊκὴ ἀσυναίσθησία. Στὴ δεύτερη περίπτωση, θὸ ποῦμε «ἄφες αὐτοῖς» καὶ θὰ σιωπᾶσουμε. Στὴν πρώτη, θὰ μιλήσουμε «ὅπως δὲν μιλήσαμε ποτέ»...
μ
Ξ.

Μιὰ αἰσθητικὴ ἀμφιβολία

Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι οἱ ἀρμόδιοι λάβαιναν τὰ μέτρα τους κι' ὅτι ἡ Ἔορτὴ τοῦ Λυκείου στὸ Στάδιο, τὴν περασμένη Κυριακὴ, γινόταν μ' ὄλη τὴν ἀνεση, τὴν τάξη καὶ τὴν ἀκριβεία. Τὸ θέαμα, πάλι, θάταν τίποτε ἀνώτερο, καλλιτεχνικώτερο, ἀπὸ ἓνα θέαμα γιὰ τὸν κοσμάκη, ἱκανὸ νὰ προκαλῆ χειροκροτήματα καὶ ζητωκραυγές;... Ἀμφιβάλλομε πολὺ! Τουλάχιστο δὲν ξέρομε νὰ παρουσιάσαν ποτέ, πουθενά, σ' ἄλλα ἔθνη, αἰσθητικῶς πιὸ ἀνυψωμένα, τοὺς ἐθνικοὺς τῶν ἥρωες σ' ἓνα μιμόδραμα—ἄς τὸ ποῦμε ἔτσι,—παιγμένο στὸ ὑπαιθρο, κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο. Ἀπεναντίας, μόνο *μασκαράτες* συνηθίσουμε νὰ βλέπουμε μ' αὐτὸ τὸν τρόπο. Καὶ πολὺ φοβούμεστε ὅτι κι' αὐτοὶ οἱ Φεραῖοι, οἱ Διάκοι, οἱ Κολοκοτρώνηδες, οἱ Βύρωνες καὶ καθέξῃς, ὅπως παρουσιάσθηκαν ἢ θὰ παρουσιαζόνταν, τὴν περασμένη Κυριακὴ στὸ Στάδιο, δὲν ἦταν,—αἰσθητικῶς μιλοῦμε πάντα,—παρὰ θεάματα καρναβαλίσια.

Τί τὰ θέλετε! Ἐχομε τὴν ὑποψία ὅτι τέτοια ἱερά καὶ πανσεβάζια πρόσωπα μόλις ἐπιτρέπεται νὰ παρουσιάζονται στὸ θέατρο, σ' ἓνα ἐθνικὸ δράμα, ἀριστουργηματικὰ γραμμένο καὶ τέλεια παιγμένο, ἢ τὸ πολὺ-πολύ, σὲ πλαστικὲς εἰκόνες, πάλι σὲ θέατρο. Ποτέ στὸ ὑπαιθρο, στὸ δρόμο, κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο, ἀλλὰ σὲ χῶρο κλειστὸ καὶ μὲ τὴν ὑποβολὴ τοῦ τεχνητοῦ φωτισμοῦ. Οἱ ἐθνικοὶ χοροὶ, μὲ τὶς ἐθνικὲς ἐνδυμασίες, μάλιστα. Μόνο γιὰ τὸ Στάδιο εἶναι. Ἀλλὰ ὄχι κι' οἱ ἥρωες τῆς Ἐθνικῆς μας Ἱστορίας.

Δὲν ξέρομε, μπορεῖ καὶ νάχουμε λάθος. Θὰ δεχόμεστε ὅμως εὐχαρίστως τὴ γνώμη ἑνὸς φωτισμένου αἰσθητικοῦ, τοῦ κ. Φ. Πολίτη παραδείγματος χάρι.
Ξ.

Ἐνα πολὺ χρήσιμο βιβλίον.

Ὁ κ. Γ. Γ. Εὐαγγελίδης, ἀπὸ τὴν Καβάλα, μετέφρασε κι' ἐξέδωσε μ' ἐξοδὰ του ἓνα βιβλίον μὲ τὸν τίτλον «Ὁ Παράδεισος παρὰ τοῖς Μπολσεβίκους». Εἶναι γραμμένο ἀπὸ δυὸ συγγραφεῖς ἀπὸ ἓνα Φιλανδό, ποῦ τὸν ἐπίασαν οἱ Μπολσεβίκοι ὡς ὑποπτο καὶ τὸν ἔκαμαν νὰ μαρτυρήσῃ κυριολεκτικῶς στίς φυλακὰς τους, στὰ νοσοκομεῖα τους καὶ στίς ἐξορίες τους—φρικτὰ πράγματα, ποῦ δὲν θὰ τάνεχόταν οὔτε ἡ σκληρότερη τυραννία!—κι' ἀπὸ ἓνα Ρώσο, ποῦ διεκ-

τραγωδεῖ τὴν ἀπάνταστη κατάντια, τὴν ἀπερίγραπτη γόμνια, πείνα κι' ἐξαχρείωση δέκα ἑκατομμυρίων παιδιῶν, τὰ ὅποια ἐγκαταλείφθηκαν ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους ἢ ἐφυγαν ἀπ' τὰ σπίτια τους, καὶ γυρίζουν στοὺς δρόμους τῶν μεγάλων καὶ τῶν μικρῶν ρωσικῶν πόλεων.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τὸ Κράτος χρωστοῦσε νὰ τὸ διαδώσῃ, ὅσο κι' ἂν θὰ τοῦ ἐστοίχιζε. Ἀλλὰ,—καθὼς μᾶς γράφει ὁ ἴδιος—τὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο οὔτε ἀπάντησιν ἔδωσε στὸ συγγραφέα, ποῦ ἐπρότεινε νὰ τυπώσῃ ἀντίτυπα πρὸς διανομὴν στὸ στρατὸ καὶ στὸ λαόν. Κι' ἔπειτα παραπονιόμαστε ὅτι ὁ «κομμουνισμὸς» κάνει τέτοιες προόδους στὴν Ἑλλάδα! Φυσικὰ, ἀφοῦ τόσο διαφωτιστικὰ βιβλία μένουν ἀγνωστα, ἐνῶ ἀφίνονται νὰ κυκλοφοροῦν ἐλεύθερα οἱ φυλλάδες τῆς προπαγάνδας... Ὁ κομμουνισμὸς, βλέπετε, σὰν ἰδέα, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ τριβᾷ τὴν ἡλικία τῆς ἀνταρσίας, τῆς ἀπειρίας, τοῦ ἀλτρουισμοῦ καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Καὶ γιὰ νὰ πολεμηθῇ, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ νὰ ἰδοῦν καὶ νὰ πεισθοῦν αὐτοὶ οἱ νέοι πόσο ἀνεφάρμοστη εἶναι ἡ ἰδέα ποῦ τοὺς ἐνθουσιάζει, καὶ τί καταστροφὲς καὶ δυστυχίες φέρνει ἡ βίαιη ἐφαρμογὴ τῆς, ὅπως στὴ Ρωσσία.
Ξ.

Σπέγκλερ καὶ Φρόυντ

Τὶς δυὸ περασμένες Πέμπτες, 27 Μαρτίου καὶ 3 Ἀπριλίου, ἡ κυρία Ἑλλὴ Λαμπρίδου μίλησε γιὰ τὴν Μορφολογίαν τῆς Ἱστορίας καὶ γιὰ τὸν Σπέγκλερ, τὸν εἰσηγητὴ τῆς θεωρίας γερμανοῦ σύγχρονου φιλοσόφου, ποῦ, ἐκτὸς ἀπὸ δυὸ ἀρθρα τοῦ κ. Θ. Ἀθανασιάδου στὸ «Ἐλ. Βῆμα» τὸ 1924, δὲν γράφηκε τίποτε ἄλλο γι' αὐτὸν στὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Σπέγκλερ, ὡς τόσο, στέκει σήμερον στὸ πλευρὸ τοῦ Φρόυντ. Ἐνῶ αὐτὸς ἐρευνᾷ τὴν αἰτιολογίαν τοῦ πολιτισμοῦ, ἀνάγοντάς τὴν σὲ μιὰ γενικὴ ἀφετηρία, ὁ Σπέγκλερ ἐρευνᾷ τὴν τελεολογίαν του, τὸν σκοπὸν του, μὰ δὲν τὸν βρίσκει πουθενά, τουλάχιστο μὲ τὴν μέθοδον ποῦ ἡ ἱστορία ὡς τὰ σήμερον χρησιμοποιεῖ. Ἡ Ψυχολογία εὐρῆκε πιά, καθὼς ἐγράφηκε, τὸν ἑθικὸν κανόνα τῆς, ὁ Σπέγκλερ, ἀντίθετα, πιστοποιεῖ ὅτι γιὰ τὴν φιλοσοφίαν τῶν πολιτισμῶν λείπει κάθε ἀντίστοιχη βάση.

Κολοσσιαῖα, τεράστια, γερμανικὰ μὲ μιὰ λέξη, καὶ τὰ δυὸ συστήματα. Οὔτε ὁ πιὸ ἐπαναστάτης φιλόσοφος, ὁ Νίτσε, δὲν κατόρθωσε ν' ἀπλοποιήσῃ καὶ νὰ εὐθυγραμμίσῃ τὴν φιλοσοφικὴ νοοτροπία τῶν γερμανῶν... Μὰ, αὐτὴ τὴν φορὰ, εἶναι τόσο νοητὰ, θάλεγε κανεὶς ἀποκαλυπτικὰ! Πρωτοπόροι ἀληθινὰ καὶ οἱ δυὸ αὐτοὶ φιλόσοφοι κι' ἀληθινὰ ἀντιπροσωπευτικοί,—μὲ τὴν ἐννοίαν τῆς ἀμεσης διαχύσεώς τους καὶ τῆς ἀπορροφήσεώς τους ἀπὸ τὸ πλῆθος,—συνθέτουν ὅ,τι ἔμενε μετέωρον στὴ μᾶζαν, συνειδοτοποιοῦν τὶς διάχυτες ροπὲς καί, ὡσὰν νὰ στέκουν ἀνάμεσα στὸ πνεῦμα καὶ στὸ ἐνστικτὸν, στὸ συναίσθημα καὶ στὴ φαντασία, μᾶς γίνονται εὐθύς τόσο οικεῖοι καὶ μᾶς ἀνακουφίζουν, θαρρεῖς, μὲ μιὰ πανηγυρικὴ ἐπαλήθευσιν τοῦ ὑποσυνειδήτου. Τοῦ Σπέγκλερ μάλιστα εἶναι

πραγματικῶς ἀπαράμιλλα τὰ φιλολογικὰ χαρίσματα καὶ τὸ ἐπιγραμματικὸ πνεῦμα, ἀπόλυτα συγχρονισμένο, — ἓνας λακωνισμὸς ποῦ συμπτύσσει τὴ φράση ὡς τὸ σύνθημα.

Περισσότερο δυὸ φυσιογνωμίαις ὑψηλῆς κριτικῆς, παρὰ δυὸ φιλόσοφοι, εἶναι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς καιούσης ποῦ κυριαρχεῖ σήμερον στὸν ἀνθρώπινον στοχασμό, καὶ ποῦ, ἀπὸ τὸν πρῶτον σταθμό, — τὴν ἀκαισιοδοξίαν, — προσπαθεῖ νὰ φέρῃ τὸν ἄνθρωπον σ' ἓνα δευτέρου στάδιον, — τῆς ἀποδοχῆς τοῦ μεγάλου μοιραίου, τοῦ ταυτισμοῦ τῆς συνειδήσεώς του μετὰ τὸ εἶναι τῆς ὕλης καὶ τοῦ σύμπαντος. Κατὰ τόσον ἀλλοιώτικο ἀπὸ τὰς ἰδεαλιστικῆς καὶ ἐκ τῶν προτέρων ὑποθέσεις, ποῦ διαδεχόνταν ἄλλοτε ἢ μὰ τὴν ἄλλην στὸ πνευματικὸ στερεῶμα!

Καὶ οἱ δυὸ ἀναλυτικώτατες καὶ σοφῆς διαλέξεις τῆς 2. Αὐμπριδῆ θὰ δημοσιευθοῦν στὴ «Νέα Ἑστία» προσεχῶς.

T. A.

Ἡ προσπάθεια τῆς κυρίας Τερέντιο.

Γιὰ τὰς δυὸ ἐμφανίσεις τῆς κυρίας Τζούλιας Ἀμπελά-Τερέντιο μαζί μετὰ δώδεκα ἀπὸ τὰς πρῶτες ἐκλεκτὰς μαθήτριάς της, — μὰ ἀπογευματινῆ καὶ μὰ πρωινῆ στὴν αἴθουσα τοῦ «Παρνασσού» — δὲν θὰ μιλήσωμε πιά ὡσάν γιὰ δυὸ ἐξοχῆς ἐπιτυχίαις ἀπαγγελίας ἢ καλλιτέχναις καθηγήτρια τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀδείου δὲν ἔχει τώρα ἀνάγκη ἀπὸ ἐπιβραβεύσεις καὶ πανηγυρικοῦς, καθὼς καὶ οἱ καλύτερές της μαθήτριαι.

Πρόκειται νὰ χαιρετίσωμε, αὐτῇ τῇ φορᾷ, τὴν ἀπόλυτην ἐπιτυχίαν ποῦ εἶχεν ἡ προσπάθειά της, — νὰ γνωρίσῃ τὴ σύγχρονην, τὴ ζωντανὴν νεοελληνικὴν ποίησιν στὸ ἑλληνικὸ κοινόν, καὶ ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ τὸ βῆμα τοῦ «Παρνασσού», ποῦ στάθηκε πάντα τὸ πρῶτον ἀναγνωρισμένο, — σωστῆ ἀπαρτῆ ἀκρόπολις, καλαιότερα, στραμιμένη πρὸς τὸ παρελθόν. Μετὰ τὰς ἀπαγγελίας τοῦ Δημοτικοῦ Τραγουδιοῦ, τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Κάλβου, τοῦ Βαλαωρίτη, τοῦ Παλαμά, ἡ κυρία Τερέντιο ἐξήτησε ἀπ' ὅλους τοὺς συγχρόνους ποιητὰς νὰ τὴν βοηθήσουν, καὶ μεθοδικὰ προχωρώντας στὴν ἐργασία της, ἔδωκε ποιήματα τοῦ Λαύρα, τοῦ Δάφνη, τοῦ Γκόλφη, τοῦ Ἀθάνια, τοῦ Καρυωτάκη, τῆς Πολυδούρη! Ἀληθινὰ ἦταν μὴ μικρὴ μάχη ἐνάντια στὴν παράδοσιν, μὰ ἐνθουσιώδης καὶ ἀπότολμη χειρονομία, ποῦ ἐβγήκε καθαρὴ νίκη, ποῦ κέρδισε ὅλως διόλου τὸ κοινόν, καὶ ποῦ ἔδειξε πῶς καὶ τώρα γράφονται ἀκόμα καλοὶ στίχοι, καὶ ἀξίζει ν' ἀπαγγελθοῦν ἀπὸ κορίτσια ὡραία καὶ ἀνεπτυγμένα, καὶ ν' ἀκουσθοῦν προσεκτικὰ, καὶ νὰ συγκινήσουν! Ἡ νεοελληνικὴ Μοῦσα δὲ θὰ χρεωστᾷ λίγα στὴν προσπάθειαν τῆς κ. Τ., — νὰ δικαιώσῃ στὴ συνείδησιν τοῦ πλήθους τὸ ἔργο ἐκείνων ποῦ τοὺς θεωρεῖ γιὰ πρῶτον ἀκατάληπτους, γιὰ πρῶτον ξένους ἴσως ἀπὸ τὸν προορισμὸν τοῦ, — τῶν ποιητῶν.

Οἱ κκ. Γκόλφη καὶ Ἀθάνιας ἔκαμαν, στὴν ἀρχήν, δυὸ ὡραιότατες, τελείως ἐπιτυχημέναις εἰσηγήσεις.

T. A.

Ἡ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΓΑΛΛΙΑ

Ἐν Ἐστίᾳ Ζίντ γιὰ τὸν ἑαυτό του.

Στὸ τελευταῖον φύλλον τῆς «Nouvelle Revue Française» δημοσιεύεται μὴ πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντρέ Ζίντ στὸν ἀγγλοσυγγραφεῖαν Μογκόμερι Μπέλτζιον, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ βιβλίου του «Ἡ Σημερινὴ Φιλοσοφία τῆς Ζωῆς, κατὰ τοὺς Μπέρναρ Σόου, Ἀντρέ Ζίντ, Φρόντ καὶ Μπέρτραν Ρώσσελ». Στὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁ Ζίντ διευκρινίζει ὠρισμέναις ἰδέαις του, ποῦ φαίνεται ὅτι τὴν παρεξήγησε ὁ ἀγγλος συγγραφεύς.

Ἐν Ἐστίᾳ Ζίντ θεωρεῖ τὸν Ζίντ ὡς ἓνα τέλειον μαθητὴν τοῦ Ρουσσώ, ποῦ πιστεύει, ὅπως καὶ ὁ δάσκαλός του, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι φύσει καλός.

«Ὁμολογῶ, λέγει ὁ Ζίντ, ὅτι δὲν καταλαβαίνω καθόλου τί μορῆς νὰ ἐννοεῖ κανεὶς λέγοντας ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι καλός. Τὸ πρόβλημα ποῦ κυκλοφορεῖ, ὅπως πολὺ καλὰ τὸ αἰσθανθήκατε, σ' ὅλο μου τὸ λογοτεχνικὸν ἔργο, δὲν ἐγκεῖται καθόλου εἰς τὸ νὰ ἐξακριβώσωμε ἂν ὁ ἄνθρωπος εἶναι φύσει καλός ἢ κακός, ἀλλ' ἐὰν ὠρισμένα ἐνστικτὰ, τὰ ὅποια θεωροῦνται βλαβερὰ καὶ ἐπικίνδυνα γιὰ τὴν Κοινωνίαν, δὲν μποροῦν νὰ γίνουν χρήσιμα. Ἄν ἡ ἀμβροβία αὐτῆ καὶ αὐτὸ τὸ ἐρώτημα ποῦ ἐγείρωσας κάνουν νὰ ὑψώνετε τοὺς ὄμους, δὲν μοῦ μένει παρὰ νὰ σιωπήσω. Ἀλλὰ στίς «Παροιμίαις τῆς Κόλασης» τοῦ Γουίλλιαμ Μπλέικ, εὐαρεστηθῆτε νὰ προσθέσετε καὶ αὐτό: «Ὁποῖος δὲν μορῆς νὰ πηθασσεύσῃ τὸν κεραυνόν, τὸν φοβᾶται».

Ἐν Ἐστίᾳ Ζίντ, ἀσφαλῶς, συνεχίζει ὁ Ζίντ, τὸ μικρὸν ἐκεῖνον τμήμα τοῦ στρατοῦ μας ποῦ τὸ δημιούργησε ὁ Ναπολέων καὶ τὸ ὠνόμασε «Ἐξὴν Λεγεῶν» καὶ ποῦ ἀπ' τὴν ἐποχὴν ποῦ συστήθηκε, ἀποτελεῖται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἀνθρώπους ποῦ θέλουσιν νὰ βυθίσουν, στὴν λήθη τὸ παρελθόν τους ἐγκληματίαις, τὸ περισσότερο, ἐξω νόμου (outlaws), ποῦ γίνονται δεκτοὶ χωρὶς πιστοποιητικόν, δραπέτες ὄλων τῶν τόπων. Τελευταῖα, ἄκουσεν ἓνα ἐγκριτὸν καθηγητὴν τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρτ, ποῦ ὑπηρετήσας ὡς ἀξιωματικὸς, κατὰ τὸν πόλεμον, στὴν «Ἐξὴν Λεγεῶνα» νὰ μιλεῖ μετὰ συγκίνηση καὶ ἐνθουσιασμόν, γιὰ τὸ θάρρος, τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν πίστην, γιὰ τὰ ἐξαιρετικὰ ψυχικὰ χαρίσματα ποῦ εἶχαν ἐπιδείξει οἱ «ἐγκληματίαις» ποῦ ὑπηρετοῦσαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του.

«Ὅσον ἀφορᾷ τὴν θεωρίαν τοῦ «μεμονωμένου ἐγκλήματος», περὶ τὸ νὰ πῶ ὅτι πρέπει νὰ διακρίνει κανεὶς μεταξὺ τοῦ ἐκ περιστάσεως ἐγκληματίου καὶ τοῦ ἐκ γενετῆς. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς τελευταίους θὰ ξανάπεφταν μοιραῖα στὸ ἐγκλημα ἂν τοὺς ἀφηναν ἐλεύθερους, καὶ ἡ κοινωνία ἔχει συμφέρον νὰ προφυλάγεται ἀπὸ τὰ νέα ἐγκλήματα ποῦ θὰ μπορούσαν νὰ διαπραχθῶν. Πρὸς τί νὰ συζητοῦμε ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ; Δὲν μιλῶ γιὰ τοὺς ἐκ γενετῆς ἐγκληματίας. Μὰ εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι

IQANINA 2008